

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

**Сергей
СТЕПАШИН:**

«Кризисым пэшлуклорэ программэу АДЫГЕИМ щаштагъэр икьоу ыкIи федэ кытэу агъэцэкIагъ»

УФ-м и УплэкIу-лътэкIо палатэ, УФ-м иуплэкIу-лътэкIо органхэм я Ассоциация Тхьаматэу Сергей Степашиныр зипэщэ куп тыгъуасэ Адыгеим къэкIуагъ. ХьакIэхэм Краснодар иаэропорт щапэгъокIыгъэх АР-м и Президентэу ТхьакIуцынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр. Шүфэс сэлэм зызэрэхыхэм буж Сергей Степашиныр республикэм къэкIоным ушхьагъу шхьалэу фэхьугъэм кIэкIэу кытегушчылагъ. Ащ къызэриуагъэмкIэ, УплэкIу-лътэкIо палатэм уплэкIунхэр зыщызэхичгъэ субъектым кIэуххэри щызэфыхьысыжых. Ары Адыгеими къэкIонхэу зыкIэхьугъэр. Ащ нэмыкIэу, кризисым пэшлуклорэ программэр гъэцэкIагъэ зэрэхьугъэм, Шъачэ щыкIощт Олимпиадэм пае къушхьэ-лыжэ спортым зыщыфагъэхьазырыщт базэр Адыгеим щыгъэуцугъэным, нэмыкIхэми атегушчылэщтых.

Адыгеим хьакIэхэри бысымхэри къызэсыжыххэм Президентым джэ зэлукIэгъу кIэки щырылагъ. Нэужым уплэкIунхэм якIэуххэр зыщызэфыхьысыжыгъэ, кризисым пэшлуклорэ программэр гъэцэкIагъэ зэрэхьугъэм, нэмыкIхэм зыщатегушчылэгъэхэ зэхэсыгъо ялагъ. Ащ АР-м иминистрэхэм

я Кабинет хэтхэр, суд ыкIи правэухьумэкIо орган зэфэшхьафхэм япашэхэр хэлэжыагъэх.

АР-м и Президент пстэумэ апэу республикэм иэкономикэ изытет, отраслэ зэфэшхьафхэмкIэ хэхьоныгъэу ышIыгъэхэм, кризисым пэшлуклорэ программэм игъэцэкIэн зэрэдэлэжыагъэхэм кIэкIэу къатегушчылагъ. Кризисым иапэрэ мазэхэм Iоф ышIэным ыныбжэ нэсыгъэу республикэм исым ипроценти 4,4-м IофшIапIэ ямыIэу къэнэгъагъ. Программэм къыдилгытэрэ пстэури зэрагъэцэкIагъэм ишIуагъэкIэ, 2009-рэ ильэсым ыкIэхэм яхьулэу а пчъагъэр 2,5-м къагъэсыгъ. ПстэумкIи ащ сомэ миллиони 124-рэ пэлухьагъ. Кризисым икыныгъохэр зэпачых нахь мышIэми, социальнэ Iофхэм апэуагъэхьанэу агъэ-нэфагъэм къыщагъэкIагъэп, цыфхэм псэукIэ амалэу ялэр къемыIыхьыным буж итыгъэх. Ахэр ТхьакIуцынэ Аслъан ипсалъэ кышыхигъэщыгъэх. Экономикэм изытет кытегушчылэгъэ, Адыгеим лэжыапкIэмкIэ чIыфэ зэрэтемылгыр, ауужырэ ильэситIум мэкъумэщ комплексым хэхьоныгъэ инхэр зеришIыгъэхэр, лэжыгъэ бэгъуагъэ губгъохэм къазэрарыхьыгъэр, мы отраслэм щылэжьэрэ хьызмэтшIапIэхэм субсидиеу сомэ миллион 336,3-рэ

пстэумкIи зэраратыгъэр анахь шхьалэу зигугъу кышIыгъэхэм ащыщ.

— Республикэм иэкономикэ хэхьоныгъэу ышIырэм кышчымыкIэным, цыфхэм ящыIагъэ нахьышIу шIыгъэным Адыгеим игъэцэкIэкIо хабзэ тапэки зэрэдэлэжыщтым щэч хэлэп, — кышчылагъ ащ ипсалъэ икIэухым.

Кризисым пэшлуклорэ программэу Адыгеим щаштагъэр блэкIыгъэ 2009-рэ ильэсым икьоу ыкIи федэ кытэу зэрагъэцэкIагъэр Сергей Степашинми кыыхигъэщыгъ. Предприятие республикэм итхэм ащыщ зыпари кызырзэтемыуагъэр ар къэзыушыхьатыхэрэм зэу ащыщэу ылытагъ. УплэкIу-лътэкIо палатэм уплэкIунэу республикэм щызэхичгъагъэхэр кызырзэтемыуагъэу, узыгъэгумэкIын хэукъоныгъэ кызырэхамыгъэщыгъэр кылауагъ.

— Мылкур зищыкIагъэм пэуамыгъэхьагъэу е федэ къэзымыхьын Iоф горэм тырагъэкIодагъэу кычIэщыгъэпышъ, ащ сигуапэу экIэри щысэгъэгъуазэ, — кыыхигъэщыгъ Сергей Степашиным.

Къушхьэ-лыжэ спортым зыщыфагъэхьазырыщт базэм фэгъэхьыгъэу кызыгушчылэм, лъэныкы пстэумкIи Адыгеир ар щыгъэпсыгъэным фэхьазырэу зэрилыгъэрэр, Москва зи-

гъэзэжыкIэ, ар къэралыгъом ипашэхэм зэралыгъэлэсыщтыр кылауагъ.

Зэхэсыгъом икIэухым «За укрепление финансового контроля» зыфиорэ медалэу ТхьакIуцынэ Аслъан кыфагъэшъошагъэмрэ ар къэзыушыхьатыр тхылымрэ УплэкIу-лътэкIо палатэм ипашэ кыритыжыгъэх.

***

Мы мэфэ дэдэм ТхьакIуцынэ Аслъанрэ Сергей Степашинымрэ Мыекъопэ районым ит туристическэ базэу «Азиш-Тау» зыфиорэм шылагъэх. Ахэм ягъусагъэх АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, федеральнэ инспектор шхьалэу Шылуужу Адам, АР-м и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашэу Александр Пиченкер, муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» иадминистрации ипашэу Евгений Ковалевыр, нэмыкIхэри.

ЫпэкIэ зигугъу къэтшIыгъэу къушхьэ-лыжэ спортым зыщыфагъэхьазырыщт базэ гъэпсыгъэным пае непэ Адыгеим амалэу илэхэм Москва кыкIыгъэ хьакIэхэм защагъэгъозагъ, къушхьэм дэкIоягъэх.

Республикэм иэкономикэ хэхьоныгъэхэр ышIынхэмкIэ амалышIу къэзытырэ туристическэ отраслэм зегъэушъом-

бгъугъэныр пшъэрылъ шхьалэ-лэхэм зэрашыщыр ыкIи спортсменхэм зызщагъэсэщт базэ Адыгеим кышчызэлухыгъэным пае федеральнэ гупчэм пчъагъэрэ зызэрэфагъэзагъэр АР-м и Президент кылауагъ. СССР-м ильэхьан къушхьэ-лыжэ спортым пылхэм тиреспубликэ зызэрэщагъэсэщтыгъэр зэтэгъэуцожыгъэмэ ишлогъэшхо кызырэкIощтым игугъу кышIыгъ.

Ылэгъугъэм лъэшэу зэригъэрэзагъэр С.Степашиным кыыхигъэщыгъэ, къушхьэ-лыжэ спортымкIэ базэр Мыекъопэ районым щышIыгъэным ипроект дыригъэштагъ. Адыгеим ичIыопс зэрэдахэр ыкIи регионым зэрэщырахьатыр къыдэплэйтэмэ, УФ-м икыушхьэ-лыжэ спорт игупчэ шхьалэу республикэр хьун зэрилэкIыштыри кыыхигъэщыгъ.

Зигугъу къэтшIыгъэу проектыр щыIэныгъэм щыпхьырыщыгъэным пае, Москва зыкIожыкIэ, УФ-м и Правительствэ ипашэу Владимир Путиныр ащ зэрэщыгъэгъозэщтыр Сергей Степашиным кылауагъ.

Сергей Степашиныр Адыгеим зэрэщылагъэм фэгъэхьыгъэ игъэкIотыгъэ тхыгъэ неущырэ номерым кыхьашт.

ХЪУТ Нэфсэт.
ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

СУРЭТХЭМРЭ ЛЪЭХЪАНЫМРЭ

Къушхьэхэм, псыхьохэм «уадэгущыIэ»

Адыгеим икыушхьэхэм, ипсыхьо чъэрхэм, изыгъэпсэфыпIэхэм ядэхагъэрэ ябайныгъэрэ кылауатэхэ шлоигъоу Сергей Трепет сурэтэу тырихыгъэхэр АР-м и Лъэпкэ музей кышчыгъэлагъэх. Кавказ къэралыгъо чIыопс биосфернэ заповедникым инаучнэ IофышIэ шхьалэу ар щыт.

Сурэтхэм якъэгъэлэгъон фэгъэхьыгъэ зэхэхэр АР-м и Лъэпкэ музей чIыопсымкIэ иотдел ипашэу Дзулэт Зотовым зэрищагъ. Тикъушхьэхэу Фышт, Лэгъо-Накъэ, Тыбгэ, нэмыкIхэри Адыгеим хьакIэу къахьохэрэм ашIогъэшIэгъоных. Шхьэгъуащэ ыкIуачIэ, псынэкIэчхэмрэ псыкьефэхэмрэ яхьылэгъэ къэбархэм нэ-

гум кыкIагъэуцорэр макIэп.

Ижырэ лъэхьаным кышчыулагъэу адыгэмэ пхъэшхьэмышхьэ чыгхэр кызырагъэкIыштыгъэр, ильэс 200 зыныбжэ чыгхэм ятеплэ шъо зэфэшхьафхэмкIэ сурэтхэм кылауатэ. 2014-рэ ильэсым Олимпиадэ джэгунхэр Шъачэ щыкIощтых. Адыгеим ичIыпIэ дахэхэр спортсменхэм, хьакIэ-

хэм ягъэлэгъугъэнхэм фэшI джырэ уахьтэ пропагандэ Iофыгъохэр игъэкIотыгъэу зэхэцэгъэнхэ фае. Сергей Трепет исурэтхэм псэ апытэу, кыбдэгущыIэхэуи кызышчыогъэхэу тичIыгу, Олимпиадэ джэгунхэм тыгушчысэ зыхьукIэ.

Дзулэт Зотовым зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, тичIыопс идэхагъэ дунaim нахьышIоу шашIэнымкIэ сурэтхэр тэзыхьхэрэм, сурэтышIхэм, шIэныгъэлэжхэм, туризмэм пыщагъэхэм бэкIэ ташэгугъы.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

Сурэтым итыр: Дзулэт Зотовыр сурэтхэм къатегушчылэ.

Льэхъаным ицфыгъэшлуагъ

Хэгъугу гупчэм унэ дахэ дэмыты хъуна, бэ ащ фэдэр. Мыдрэр къахэщы плонэу щытэп — анахь лъагэп, ямышыкълэу гъэкълэрэклагъэп, ауми пчыхъэ зэрэхъоу, ностыгъэхэр зэкълэ зыхагъанхэкълэ, ямышыкълэу зы нэфынэ горэ, псэ пытым, джыдэдэм къыбдэгущыиэнэу хъазырым фэдэу къытырехы. Хабзэу тетыгъэм илэхъан «Ленинкэр» цлэу илагъ, джы — Урысыем и Хэгъугу библиотек, тхылъ йыгъып, тхылъ еджап! Джы къызынэсыгъэми, «Ленинкэр» плэмэ, къыгурымылонэу хэгъугум башэп исыр, кандидатэу е доктор хъугъэу ащ члэмышыагъэу, щымытхагъэу, щемыджагъэу тикъэралыгъо бэп къыбгъотэщтыр. Илэс 20 — 25-рэ (нахьыбзэи ало), зы мафэ химынэу, Ленинкэм клэзэ Иоф щызышлагъэр маклэп — дунаим тхылъ йыгъыплэу тетхэм анахь инхэм ащыш. Сэри илэс заулэ ащ сиклонэу хъугъэ, умыкломэ, уемыджэщыоу, Иоф умышлэщыоу уесэ.

Тэклу сыгужъуагъэу, щэджагъом уахътэр энэцлы хъугъэу, мрамор дэклогеплэ шъуамбгъомклэ ятлонэрэ этажым сьдэклуаеэз, зыгорэ къысэджагъ. Зысплыхъэмэ, сэлъэгъу, профессорэу Къуныжэ Мыхъамэт клалэ горэм игъусэу мэгушылэ. «Мо къагло зэ! — ело Мыхъамэт. — Мыр Хьопсэрыкьо Хьызыр ары, адыгэ клал, Щэрджэсым къеклы, Хьабзэз къуаджэм шыш». Хьызыр илофшлагъэхэмклэ ешлэу щытыгъ, ау тызэнэлосагъэп: Мыхъамэт нахь нахь лъэплэагъэу къышпэхъу, тхьоплэ плонэу щытэп, нэфынэгъэ-фыжыгъэ горэм хэтым фэд, щхыпцлы зыхъукълэ, ынэхэр зэфэшлыгъапэм фэдэу бгъузэу, нэфыр къахлэху, хьалэлэу къыоплэхы.

Джауцтэу Хьопсэрыкьо Хьызырэ нэлуасэ сыфэхъугъэу щыт, зысшэрэр илэс 40 фэдиз мэхъуш, ихьалэлыгъэ-лушыгъэрэ ицфыгыгъэ-дэхагъэрэ ахакъо-зэ къехы. Ащыгъум кандидатгыгъ, Дунэе литературэм и Институтэу Москва дэтэм илофшлагъ, докторскэ диссертациер ыгъэхъазырыщтыгъ.

Ишлуагъэ къысэкълэу мымаклэу къыхэкыгъ, упчлэ силэмэ, джэуап къыситэу, ытхыхэрэм салыплэу. Хьызырэ литературэкълэ тызаджэрэм хэшылк ин фыри! — иакъыл-шлэныгъэклы куоу къеубыты, тегущыиэн хъумэ, гушыиэм лыхьхъужэу, ылэпэ-цыпэхэм гупшысэр ачигъэшшэу щытэп. Иофшлэным, тхъным къын апызылпэгъозэ, лопшысэр пкэнтлэпс жъуагъэрэкълэ тхэрэмэ ащышэп. Ащ къыкырэп ытхырэм емыугъоу, гупшысэмрэ псалъэмрэ зээгъыплэ зэдагъотыным пымылэу: ытхыгъэр бэ, зыхэр литературэм ехьыллагъэх (ахэр зы тхылъэп, тхылытлон), адрэхэр романых, повестых, рассказых, ахэри тхылъыбэ мэхъух, къыгъэшлагъэм апшэрэ еджаплэм шырегъаджэх, шлэныгъэхэмклэ доктор, профессор, доктор пчъагъэ ыгъэхъазырыгъ. А лъэныкьомклэ сэри ишлуагъэ къысигъэкълэу хъугъэш, тхъаегъэпсэу, Тхъэм бэгъашлэ ешл. Непэ илэс 80 ыныбжэ хъугъэш, сырыразэу сыфэ-лэло.

Шлэныгъэлэжэ лъэныкьомклэ Хьопсэрыкьо Хьызырэ ытхыхэрэм хэбзэ гъэнэфагъэ ял. Шлэныгъэ зэкълэлэ, шлэныгъэ куур къахэщы: зытегушылэрэм (произведение хэхыгъэ закъоу шэрэт е Иофгышхо горэм ехьыллэгъэ тхыгъэу орэхъу) лъапсэу, къежъаплэу илэр, а лъапсэм зыубгъузэ, хахъо зеришлырэр, ащ къынэужым Иофгышхоу къыхыхыгъэм клэухэу фэхъурэр. Сыд фэдэр Иоф тегущылагъэми, ар шлоцныкълэп, ащ епхыгъэ лъэныкьохэм ябгъуклорэп, плэгъурэ ыкли умылэгъурэ хабзэу хэлхэр зэфихысэхэмэ, ахэм зэпхыкълэу ялэр къыушъхьафызэ, джэнджэш зыхэмылэ клэух гупшысэр лупклэу, гурылогъошлоу къеты. Апэрэ тхылъэу Хьопсэрыкьо Хьызырэ ытхыгъэхэм ащыш адыгэ литературэхэм яхэхъуакълэхэм яхьыллагъэр («Пути развития адыгских литератур», 1968). Акъыл куу зыдззымылыгъ хэгъэу Иофшлэху, гупшысэ уплэкълугъэм — щэчыгъэм рыпсэунхэр зымыамалхэм е ар зымылэшэхэм апкъ къыкълэу, зэу щытыгъэ адыгэ шьолырыр лъэныкьуишэу агошчыгъ:

ичлыгу рафи дунаим икьопэ пстэуми ащыпсэоу адыгэхэр зэрэхъугъэхэр рамыгъэкъоу, къэнэжыгъэ тлэклури шэу зэтыраутыгъэ — къэбэртаехэр (Налшык), щэрджэсхэр (Щэрджэсхьал), клэхэм щылэ адыгэхэр (Мыекъуапэ).

Лъэпкъымклэ узэу, ау хэбзэ гъэпсыклэ Иофклэ зэпэлэпчэ узашыкълэ, иугушы-лаклы, уикультури, уилитератури зэфэдэу бэу ахэтыми, шъхьадж зы шъхьафыгъэ горэхэр илэу къэнэжы. Джащ фэд адыгэ литературэхэр (къэбэртаер, щэрджэсэр, клэхэ адыгэр): зэпэлэагъэу ахэлъыр нахьыб, зэрэзэпчыжэхэм нахьы. Ар аукободыеу хъугъэп. А лъэныкьор къыдилытэзэ, Хьопсэрыкьо Хьызырэ адыгэ литературэхэм къарыкълугъэр куоу ыкли губызгъагъэ хэлъэу къеулатэ.

Шлэныгъэм хабзэу фэхъугъэр, литературэм ылэныкьокълэ пштэмэ, ар жэрыло усэным къыпкъырыкълэу ары. Шъыпкъэ а гупшысэр. Совет хабзэр къызэрэдахыгъэм лыпыгъэу тхэн Иофыри, литературэ Иофыри тилэхэу ашлыгъэу типэ-шагъэхэм бэрэ клэгъэхъызы, илэси-пшыхэр блэкылгъэх. Ащ шъыпкъэ горэ хэмылэу щытэп — лъэпкъ цыкълухэм абзэкълэ хэбзакълэ игупшысэхэр пхырып-щынхэш, щылэныгъэм щыбгъэуцуныр хэкылплэ хьопсаплэу щытыгъ: 1917-рэ илэсым лъэпкъ мыинхэм зыпари ямылэгъахэр зыфэплон гупшыс ащ клэцлылыгъэр.

Хьопсэрыкьом а лъэныкьом гъусэгъу зыщыдишлырэр горэ къыхахъэми, игупшысэ шъхьалэ зыфэлажэрэр нэфэшъхьаф: адыгэхэм културэ ин (илэс минхэр аныбжэу), жэрыло усэн игъэкълэу тхыгъэу, дунэе мэхъанэ фэбгъэшъошэн плэкълынэу ялагъэх — «Нартхэм» язакъоми. Джы непэрэ лъэхъаным (блэкылгъэ лэшлэгъур, джы тызыхэтыр) тилэ литературэм лъэпсэхшо зэригъотыгъэр, къэу-ушыхъатыжыныу щымытэу, ащклэ нэрылэгъу. Хьопсэрыкьом дунэе литературэм, урыс литературэм гъэхъагъэу ялэхэм къапкъырыкълэу, 1917-м ыпэкълэ адыгэ лъэпкъым урысыбзэкълэ тхыгъэу литературэ гъунэпкъэ дэхэкълэхэр ыгъотыгъэхэу зэрилэгъыгъагъэр клэгъэхъы. Большевикхэм лумэт шъыпкъэ зафэзы-шлыгъэ лъэпкъ тхаклохэм а гупшысэр лакъырл зышыхэрэр ахэтыгъэх: «Хъан-Джэрые игугъу пшы хъуна, ар къумалыгъ, пачыхъэм фэлэжыагъ шэлэф». Ащ фэдэ шлошл пхэнджхэр а лъэхъаным щыбгъэзыныр мылэрыфэгъу дэдэу щытми, урысыбзэкълэ тхэгъэ адыгэ тхаклохэм лъэпкъым Иофэу пафлагъэр шлэныгъэлэжыым къыхэгъэхъы.

Ащ изакъоп Хьопсэрыкьом итхылъ Иофэу къышылэтырэр — я 20 — 30-рэ илэсэхэм лъэпкъ литературэр ылэ теу-доу зышэт лъэхъаным бэ ар зэутэлэн фаеу хъугъэр: литературэр зыфэлажэрэр зыфэдэ цыфыр, ар къызышлыгъэгорэ чыплэ гъэуэфыплэхэр, тхакло пэпчэ итхэн шыкълэ-гъэпсыклэ зэрэуцугъэр, тхэхэрэр зэрэтхэрэ шылэкълэ-дунэелэгъу шъуашэхэр («метод», «мировоззрение» зыфалохэрэр) зыфадатгъэхэр, ахэр лъэпкъ литературэм зэрэщыуцугъэхэр.

Тхаклэхэри, узэрэгурышэн фэе дунэе лъэгъукълэхэри псынклэ дэдэу лъэпсэ пы-тэм еуцоллагъэхэу ары а лъэхъаным шлэ-ныгъэлэжыным щыпэрыт шлошлхэм гупшысэ шъхьалэу аубытыгъагъэр. Хьопсэрыкьом а Иофгышхохэм къежъаплэу ялэр зыфэдэр, адыгэ литературэхэм ащ фэдэу е фэдэнчэу хахыхэрэр къызыпкъы-рыкълэхэрэр, щысэхэр икьоу уплэкълугъэу ыштэхэзэ, къызылэхыхы.

Адыгэ лъэпкъым или литературэ лъэ-хъаныкълэм зыхэхъэм, ащ лъэпсэ пытэ езыгъэгъотыгъэр лъэпкъым игурышэ ба-иныгъэрэ ишэн-хэбзэ шыкълэхэр икьу фэдизэу къызэригъэлэгъуагъэмрэ ары, а лъэныкьор нахь игъэкълэу тхыгъэу тхаклохэм къагъэлэгъон алъэкылгъ.

А лъэныкьор ары къызыпкъыры-кылгъэр пшлэжэу лъэпкъ литературэ тилэ зэрэхъугъэр. Хьопсэрыкьо Хьызырэ адыгэ литературэм илофгышхохэм игъэкълэу тхыгъэу къагъэгущыиэм, щыгъупшэрэп литерату-рэр щылэ зэрэхъугъэм тхакло пэпчэ Иофэу ишлыхъагъэр зыфэдэр: зэфэхысыжэ текстым дэгъоу иплэгъукълэу къыхэхышх Шэуджэнцылкы Алым, Клэрэщэ Тембот, Бэчмыз Паклэр, Кышъэкьо Алим, Теу-нэ Хъачим, Охьутэ Абдулахъ, Хьаткьо Ахьмэд, Цэй Ибрахим, Шэуджэнцылкы Адэм, Еутых Аскэр, Клуашъ Бетлал, ахэм къахлэлыклогъэ тхэкълэ ныбжыкълэхэр. Уахътэм къыгъэуцугъэ Иофгышхо инхэм тхаклохэр зэраделэжэрэ еклонланлэхэр, ахэр зыщызэфэдэхэр, зыщызэтэкълэхэрэр клэух гупшысэхэм арипхыхэзэ, хэзыгы, члэукошэгъэ-гъэбылгыгы фимышлэу Хьопсэрыкьо Хьызырэ къебгъэлэгъох.

Джыри зы Иофгышхо ин тхылъэу зи-гугъу къэтшыгъэм («Пути развития адыг-ских литератур») ипчэгу ригъэуцагъ шлэныгъэлэжыым: жанрэхэм якъэхъукълэ, яхэхъуакълэ, лъэпкъ шъуашэу агъотырэр зыфэдэр, ар къыздикилырэр — романыр, повестыр, рассказы, очеркыр, поэмэр, усэр, драмэр, ахэм зэпхыплэу, зэхэ-кыплэу афэхъухэрэр зэпхыгъэ гупшысэр, дунэе литературэм къызыпчыгъэ тари-хымырэ теориэм ылэныкьокълэ ащ ылэ-жыгъэмрэ зэрэхъуцагъэхэр. Гупшысэм шъхьафитыныгъэ лъапсэрэ тамэрэ фишлызэ, Хьопсэрыкьор а Иофгышхохэу къызырыкълэу щымытхэм къагъэгущылэ.

Ащ ыуж тхылъ пчъагъэ ытхыгъ: «Ис-тория черкесской литературы», «О нацио-нальном своеобразии адыгских литера-тур», «Отражение дружбы черкесского и русского народов в художественной литературе». Ытхыгъэр бэ, ащ уеплэу уасэ фэпшынуу щытэп, ар лъэгъуплэ дэу щытэп, ау ытхыгъэм мэхъанэу клэцлылыр ары зэкълэ зылыгыгъэр. Тхылъ гъэшлэгъон «Истоки черкесской литературы» зы-филорэр: жэрыло усэныр, адрэ литературэ инхэм ятрадицихэр арых якъежъаплэхэр. Ар шыпкъэу ыштэхэ, Хьопсэрыкьом ылорэр ежэ лъэпкъым ишэнкыи, ипси-хологииклы, дунаеу зытетым щышгъэрэ-щымышгъэрэмкыи, хабзэу ахэлъым къыпкъырыкълэу, еджэрэ е едэлурэм гурылонэу етхы. Сыд фэдэ литературэу ехьыллагъэу ытхыгъэми, Хьопсэрыкьо Хьызырэ зыгъэгумэкълэрэр щылэныгъэ шъыпкъэр, щылэныгъэ хьылгъэр литера-турэм къызэригъэлэгъагорэр ары. Литературэм, искусствэм цыфыр къаухъумэ-ныр япшэрылэ, ахэм ар амыгъэ-цаклэрэмэ, литературэри, адрэ искусствэ-вэхэри зыуасэ щылэп — джары Хьопсэрыкьо Хьызырэ игупшысэ шъхьалэр.

Ар пхырымыщыгъэу зы тхылъ ытхы-гъэп ащ: апэ ытхыгъэхэри, джы непэ къыдигъэкълэхэрэри. Ауужырэ илэсэхэм Хьызырэ Москва къышыдигъэкълэу: «Восхождение. Творческий путь Алим Кешокова» (2002), «Жизнь и литерату-ра» (2002). Ахэм къаушыхъаты литера-турэм илофгышхо инхэм атегушыиэныр Хьопсэрыкьо Хьызырэ зэриамалыр. Кышъэкьо Алим ытхыгъэхэм щылэныгъэ клэцлэ инэу ахэлъыр къызылэхызы, шлэныгъэлэжыым лупклэу къеулатэ тхэкълэу адыгэ лъэпкъым къыхэкълэ-кыгъэм дунэе литературэм гъогу шлагъо зэрэхыщыгъэр. Кышъэкьом ыпшгъэ ифагъэр маклэп: мы хэгъэгущыхоу тызы-щыпсэурэм лъэпкъ литературабэ илэшп (урыс литературэри зэрэхэтэу), ащ иап-

шъэрэ жанрэу «роман» зыфалорэм игъэ-хъагъэхэм икьу фэдизэу уатегушыиэнэу амал илэп Кышъэкьом ироманхэр лэклэб пшылэмэ. Ащ фэдэкъабз поэзиер (усэн Иофыр) пштагъэми — Кышъэкьо Алим иусэ макъэ щызэхамыхыгъэу хэгъэгу щылэп. Литературэм инэмыкылырэ лъэ-ныкьохэмэ адыгэ тхэкълэу ащыгъэ-хъагъэр маклэп.

Тхылъыр зэрэпсаоу (нэклэбгъо 301-рэ мэхъу) Кышъэкьом фэгъэхыгъэ шъхьае, адыгэ лъэпкъым игурышэ лэжыгъэ, ишэн-зэхэтыкълэ, игупшысакълэ, итарихъ, инеуш зэгъэулугъэу, непэрэ мафэм ит-хагъэу тхаклом къызэригъэлэгъагорэр Хьопсэрыкьом, лэпэлэсныгъэшхо хиль-хэзэ, къегъэуэфы.

Шлэныгъэлэжыхэм атхырэм уеджэныр зэщыгъо хъазырэу бэрэ къыхэклы — тер-минхэр хъоу хэдзагъэу, бзэр, цыджыгъэ щыхъагъэм фэдэу, мызэу, мытлоу зэкълэу щыхъагъэу. Хьопсэрыкьом ыт-хырэм (орэадыгабз, орэурысыбз — луми шъхьафитэу арэпсэу) уеджэ зыхъурэм угукълэ уегъатхэ, акъыли хэхыхы. Ащ къыкырэп Иофэу зытегушылэрэр ыгъэ-цылкылоу, хъэтэпэмыхъ ышлэу, аужы-пкъэм, литературэм итеориэ фэгъэхъы-гъэ текстым а бзэ къабзэр, тхылъыбзэ да-хэр ащыгъэфедатгъ, ащышъхьафит — зытегушылэрэр дэгъоу ешлэш ары, ытхырэр зыфитхырэм гуригъэлонэу фаеш ары.

Нэпкъым тетыр къошъофыкълэ лэз — а гушыиэжыыр критикхэм афэгъэхыгъэу алоу бэрэ къыхэклы: тхаклом гъэсэгъэхъыдэ укыфеджэныр нахь псынклэнкыи мэхъу утгысыныш, роман дэгъу птхыным на-хы. Ащ фэдэ зэнэкъокъум къыкыгъэ лъагъоп Хьопсэрыкьо Хьызырэ прозэ гъэшлэгъон ытхыным фэзышагъэр. Ащ ытхыгъэх «Къушхъэ чэщ» (повесть), «Ошъуапшэ» зыцлэ романыр, рассказ-хэмрэ повестхэмрэ дэтэу тхылъ («Чылтэ уж»), нэмыкълэхэри. Хьызырэ дэгъоу къешлэжы зэо лъэхъаныр, зэоуж илэсэ къынхэр. Ипрозэ джары зыфэгъэхъы-гъагъэр. Цыф гъэшлэгъоных итхылхэм ахэтхэр, щылэныгъэ гъогу хьылъэм пхы-рыщыгъэх, цыфыгъэ дахэм фэбанэх, шлур ягунэс, мыхъуныр шагъэзые. Зэо илэсэхэр, зэоуж лъэхъаныр псынклэ Иофэу зэшлуахырэмэ ащышхэп. Нахьыпэм ти-литературэ ащ фэдэ шэнхэр хэлъыгъэх — заом клэоным зыныбжэ нэмысыгъэ клэлаклэхэм мыхъэр агъахъэу, пыеу къэкълугъэм зи къащымыхъоу ебэнхэу. Къуаджэм къыдэнэгъэ цыфыбэмэ лыгъэшхо къахэфагъ, пыим рэхъатныгъэ ратыгъэп, ау ар лэшлэху, псынклэ Иофэу щытыгъэп. Зэоуж илэсэхэм цыфмэ къы-нэу ащэчыгъэр пщынэо-пхъэкълыч макъэкълэ огъэкълэракълэ, ар нахь псынклэ хъурэп. Хьопсэрыкьо Хьызырэ зыфэтхэрэ цыфхэм хьылэшхор акълэб илэу къахыгъ, насыпышлэхэмэ, зыгъэнасыпышлэхэрэр лыгъэрэ шэла-гъэрэ ахэлэу а къынхэр зэпачын зэралэкылгъэр ары. Хьызырэ ипрозэ щылэныгъэм ишъыпкъэ инхэр лъапсэ фишлыгъэх.

Иофшыху Хьопсэрыкьо Хьызырэ зэ-рихэрэр — шлэныгъэлэжэ, тхакло, лъэп-къым игъэкълэу фэлажэ: илэсыбэрэ клэалэхэр ригъэджагъэх, профессор, шлэныгъэлэжыным пылэ институтым итхамэтатгъ, джы Дунэе Адыгэ Хасэм илэшхъэтет, «Черкесский мир» зыфилорэ журналым иредактор шъхьал, тхылъ тедзаплэу «Эльбрус-2» зыцлэ иди-ректор, Урысые Федерацием ишлэныгъэлэжэ, «Адыгейм и Цытхъуэхэ» зыфилорэ ме-далыр къыфагъэшъошагъ, ащ нэмыкълэу «За заслуги перед Отечеством» зыфилорэ орденэу яплэнэрэ лъагълэ зилэр къыра-тыгъ — бэ, бэ Иофэу зэрихэрэр, щыт-хъоу пылыр. Ахэм зэкълэми Иофшлэгъэ-шхохэр ягъусэх; арышэ, къыратыгъэр зэкълэ фэшъуаш, къылэжыгъ...

Илэс 80 хъугъэми пшлэнэп — ыкълуачлэ из, ылэз пытэу тет, иакъыл чан, «сыпшыгъэ» ымылоу Иоф ешлэ. Хьабзэ къуаджэм унэхъо шылшыгъэу щэпсэу. Хьызырэ зышлэу шлу зымылэгъурэ сыулагъэп. Ари насып екъуба, ари къэ-блэжыныр фаеба!

ЩЭШЛЭ Казбек.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм фэшІ 2010-рэ ильэсым ахэм ахъщэ зэраратышт шыклэм ехылаагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2009-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 29-м ышІыгъэ унашъоу N 1110-р зытетэу «Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм пэІуагъэхъанэу федеральнэ бюджетым и субсидиэхэр Урысые Федерацием и субьектхэм я бюджетхэм 2010-рэ ильэсым зэралаагъахъэрэ шыклэм ехылаагъ» зыфиІорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ышІыгъ:

1. Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм фэшІ 2010-рэ ильэсым ахэм ахъщэ

зэраратышт шыклэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм тефэрэ мылкур Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм финансхэмклэ и Министерствэрэ федеральнэ бюджетым кыяхагъэкІызэ ашІынэу, бюджет законодательствэм кызэрэщыдэлъытэгъэ шыклэм диштэу, зичэзыу финанс ильэсымклэ ыклі план пІалъэмклэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мы гухэлъхэм апае кышчыдэлъытэгъэ мылкур ащклэ кызыфагъэфедэнэу.

3. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ ильэсым гъэтхэпэм и 12-м ышІыгъэ унашъоу N 42-р зытетэу «Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ

врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм фэшІ ахъщэ зэралаагъахъащ шыклэм ехылаагъ» зыфиІорэм (Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 3) кІуачІэ имылъжъэу лытэгъэнэу.

4. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу ыклі правэм ылъэныкыокІэ зэфышчытыклэхэу 2010-рэ ильэсым цылэ мазэм и 1-м щегъэжъагъэу азыфагу иль хъугъэхэм альэлэсы.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМШЫЛ Мурат**

кь. Мыекъуапэ,
мэзаем и 4, 2010-рэ ильэс
N 20

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ ильэсым мэзаем и 4-м ышІыгъэ унашъоу N 20-р зытетым игуадз

Участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм фэшІ 2010-рэ ильэсым ахэм ахъщэ зэраратышт шыклэмрэ ащклэ шапхъэу щылэхэмрэ

1. Муниципальнэ образованиэхэм яучреждениэхэу псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзагъэхэу пэублэ медикэ-санитар Іэпылэгъу языгъэгъотыхэрэм (ыужклэ псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ учреждениэхэр тІозэ дгъэкІощт) яучасткэ врач-терапевтхэм, яучасткэ врач-педиатрхэм, яунэгъо врачхэм, яучасткэ врач-терапевтхэм, яучасткэ врач-педиатрхэм, яунэгъо врачхэм ямедсестрахэм (ыужклэ медицинэ ІофышІэхэр тІозэ дгъэкІощт) медицинэ Іэпылэгъу тедзэ цыфхэм зэрарагъэгъотырэм фэшІ 2010-рэ ильэсым ахэм ахъщэ зэраратышт шыклэмрэ ащклэ шапхъэу щылэхэмрэ мыщ къегъэнафэх.

2. Урысые Федерацием ІофшІэнымклэ и Кодекс щыгъэнэфэгъэ гарантиэхэр зигугъу къэтшыгъэ медицинэ ІофышІэхэм аІэкІэгъэхъэгъэнхэ зэрэфаер кыдалъытэгъэ, медицинэ Іэпылэгъу тедзэ зэрарагъэгъотырэм фэшІ федеральнэ бюджетым и субсидиэхэу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет кыхъэхэрэ кІэгъэгъушІу мэхъанэ иІэу араты, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм мазэм сомэ 10000, участкэ врач-терапевтхэм, участкэ врач-педиатрхэм, унэгъо врачхэм ямедсестрахэм мазэ къэс сомэ 5000 аІокІэ.

3. Штат ІэнатІэр икъоу (зы ставкэм кышымыкІэу) зыІыгъ медицинэ ІофышІэхэр ары зигугъу къэтшыгъэ ахъщэр зэратырэр; медицинэ ІофышІэ гъэнэфэгъэм пае штат нормативхэм зы ставкэм нахъ макІэ кыащыдэлъытагъэмэ, ІэнатІэ шъхъалэм ставкэ имыкыукІэ медицинэ ІофышІэр щылажэ зыхъукІэ, ІэнатІэм зыІутыгъэ уахътэм тефэрэ ахъщэр раты.

4. Медицинэ ІофышІэхэм Іоф зэрашІэгъэ уахътэм телъытагъэу мазэ къэс зигугъу къэтшыгъэ ахъщэр

ялэжъэлэ шъхъалэ ащыІэкІагъахъэ лэжъапклэр къащыщыратышт мафэу коллективнэ зэзэгъыныгъэмклэ агъэнэфэгъэ пІалъэм тефэу.

5. Медицинэ Іэпылэгъу тедзэ ягъэгъотыгъэнымклэ къэралыгъо пшъэрылгыр зэрагъэцаклэрэм епхыгъэу медицинэ ІофышІэхэмрэ псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ учреждениэхэмрэ ІофшІэн зэзэгъыныгъэ тедзэхэр зэдашІых, Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ ыклі социальнэ хэхъоныгъэмклэ и Министерствэ иунашъо кызэрэщыдэлъытэгъэ шыклэм тетэу ахэр зэхагъэунох.

6. Медицинэ ІофышІэхэм зигугъу къэтшыгъэ ахъщэр къащыратырэр мы Шыклэм ия 5-рэ пункт щыгъэнэфэгъэ ІофшІэн тедзэхэр медицинэ ІофышІэхэм агъэцаклэхэ, ІэнатІэу алыгъым елытыгъэу ІофшІэнымклэ законодательствэм щыгъэнэфэгъэ ІофшІэгъу уахътэр кыдалыгъэ, ахъщэр къащыщыратырэ лъэхъаным дисциплинарнэ пшъэдэкІыжъ ахэм арамыгъэхъыгъэ зыхъукІэ ары.

7. ШІокІ зимылэ медицинэ страхованиемклэ чыпІэ программэр гъэцэкІэгъэным пае бюджет трансфертхэр шІокІ зимылэ медицинэ страхованиемклэ Адыгэ республикэ фондым агъагло, субсидиэхэр зэрагъэхъэрэ счет шъхафэу кызыІуахырэм ахэр агъагло федеральнэ бюджетым мылкур кызыэрэхэкІырэм елытыгъэу, нэужым Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ зэригъэнэфэрэ шыклэм диштэу субсидиэхэр медицинэ учреждениэхэм афагъагло.

8. Зигугъу къэтшыгъэ ахъщэр амбулаторнэ медицинэ Іэпылэгъу итарифхэм, шІокІ зимылэ медицинэ страхованиемклэ чыпІэ программэм кыди-

лытэрэ мылкур ахагъахъэрэп.

9. ШІокІ зимылэ медицинэ страхованиемклэ Адыгэ республикэ фондым отчет зашІырэ мазэм кыкІэ-лыкІорэ мазэм ия 20-рэ мафэ нахъ мыгужъоу мазэ къэс Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ зэриухэсыгъэ шыклэм диштэу ахъщэу афатупщыгъэм ехыллэгъэ къэбархэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ ІэкІегъахъэх.

10. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ мазэ къэс отчет зашІырэ мазэм кыкІэлыкІорэ мазэм ия 25-рэ мафэ нахъ мыгужъоу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ихъарджхэм яхыллэгъэ отчетэу Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ ыклі социальнэ хэхъоныгъэмклэ и Министерствэ зэригъэнэфэгъэ шыклэм тетэу зэхэгъэуцагъэр Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ ыклі социальнэ хэхъоныгъэмклэ и Министерствэ ІэкІегъахъэх.

11. ЗыгорэкІэ псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ учреждениэхэм зигугъу къэтшыгъэ ахъщэр ямыщыкІагъэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ зыгъэуэфыкІэ, шІокІ зимылэ медицинэ страхованиемклэ Адыгэ республикэ фондым ар Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет отчет зашІырэ мазэм кыкІэлыкІорэ мазэм и 25-рэ мафэ нахъ мыгужъоу фигъэкІожьын, нэужым бюджет законодательствэм кызэрэщыдэлъытэгъэ шыклэм диштэу федеральнэ бюджетым агъэцкыжънэу фае.

12. Гухэлъэу зыфитегъэпсыхъагъэхэмклэ субсидиэхэр агъэфедэхэмэ зыуплэкІурэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ ары.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

ЛъэІу тхылъхэр зэратышт ыклі зэратхышт шыклэр ухэсыгъэным ехылаагъ

Чэчэн Республикэм ыклі Темыр Кавказым ичІыпІэхэу ащ къыпІэІульхэм ІашэкІэ зыщызІоупІэхэм, джащ фэдэу Темыр-Кавказ регионым ичІыпІэхэм терроризмэм щапэшІуекІохэзэ, зыкыулыкыу пшъэрылгы зыгъэцаклэзэ фэхыгъэ, зыдэхъугъэр амышІэу кІодыгъэ, сэкъатныгъэ зыфэхъугъэ дзэкыулыкыушІэхэм яклэлэцІыкІухэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным япсауныгъэ агъэпытэным пае ахъщэ Іэпылэгъу зэраратырэ Шыклэу Урысые Федерацием и Правительствэ 2008-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 29-м ышІыгъэ унашъоу N 1051-р зытетымклэ аухэсыгъэм ия 5-рэ пункт, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ ильэсым цылэ мазэм и 27-м ышІыгъэ унашъоу N 13-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ ІофшІэныгъэ зэулаэм яхылаагъ» зыфиІорэр гъэцэкІэгъэнхэм атегъэпсыхъагъэу унашъо сэшІы:

1. Ухэсыгъэнхэу:

— Чэчэн Республикэм ыклі Темыр Кавказым ичІыпІэхэу ащ къыпІэІульхэм ІашэкІэ зыщызІоупІэхэм, джащ фэдэу Темыр-Кавказ регионым ичІыпІэхэм терроризмэм щапэшІуекІохэзэ, зыкыулыкыу пшъэрылгы зыгъэцаклэзэ фэхыгъэ, зыдэхъугъэр амышІэу кІодыгъэ, сэкъатныгъэ зыфэхъугъэ дзэкыулыкыушІэхэм яклэлэцІыкІухэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным

япсауныгъэ агъэпытэным пае ахъщэ Іэпылэгъу аратынымклэ лъэІу тхылъыр зэралаагъахъэрэ, ар зэратхырэ, джащ фэдэу ахъщэ Іэпылэгъу къазэраратышттым ехыллэгъэ унашъор зэраштэрэ шыклэр гуадзэу N 1-м диштэу;

— Чэчэн Республикэм ыклі Темыр Кавказым ичІыпІэхэу ащ къыпІэІульхэм ІашэкІэ зыщызІоупІэхэм, джащ фэдэу Темыр-Кавказ регионым ичІыпІэхэм терроризмэм щапэшІуекІохэзэ, зыкыулыкыу пшъэрылгы зыгъэцаклэзэ фэхыгъэ, зыдэхъугъэр амышІэу кІодыгъэ, сэкъатныгъэ зыфэхъугъэ дзэкыулыкыушІэхэм яклэлэцІыкІухэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным япсауныгъэ агъэпытэным пае ахъщэ Іэпылэгъу аратыным фэшІ лъэІу тхылъэу кырахыллэн фаер зыфэдэр гуадзэу N 2-м диштэу.

2. Чэчэн Республикэм ыклі Темыр Кавказым ичІыпІэхэу ащ къыпІэІульхэм ІашэкІэ зыщызІоупІэхэм, джащ фэдэу Темыр-Кавказ регионым ичІыпІэхэм терроризмэм щапэшІуекІохэзэ, зыкыулыкыу пшъэрылгы зыгъэцаклэзэ фэхыгъэ, зыдэхъугъэр амышІэу кІодыгъэ, сэкъатныгъэ зыфэхъугъэ дзэкыулыкыушІэхэм яклэлэцІыкІухэм гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным япсауныгъэ агъэпытэным пае ахъщэ Іэпылэгъу аратыным кызыщыкІэлъэлэхэр тхылъыр ІофшІэнымклэ ыклі цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмклэ чыпІэ

органхэм аштэхэ, атхыхэ ыклі ахъщэ Іэпылэгъу къазэраратышттым ехыллэгъэ унашъохэр аштэхэ зыхъукІэ мы Шыклэр ІэубытыпІэ кызыфашІынэу.

3. Къэбар-правовой отделым ипашэу О.В. Долголенков:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайт игъэхъэгъэным ыклі гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс кыдагъэкІырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэм» кыащыхэутыгъэным ыналэ тыригъэтынэу;

— Урысые Федерацием и субьектхэм яшэпхэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ мы унашъор хагъэхъаным фэшІ Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм цылэм ар ІэкІигъэхъанэу.

4. Мы унашъор зэрагъэцаклэрэм гъунэ лысыфэу зыфэсэгъазэ.

5. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ иминистрэу Наталья ШИРОКОВА
кь. Мыекъуапэ,
цылэ мазэм и 29-рэ, 2010-рэ ильэс
N 14

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ къулыкъу ехьылаагъ» зыфилоэрэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым мэзаем и 17-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ къулыкъу ехьылаагъ» зыфилоэрэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ къулыкъу ехьылаагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхъугъагъэхэр, 2008, N 4; 2009, N 4) мыщ фэдэ зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм:

1) я 7-рэ статья ия 2-рэ лахъ ия 2-рэ пункт иподпунктэу «г»-р мыщ тетэу къэтыгъэнхэм;

«г» муниципальнэ къулыкъу имтаршэ ыкIи имладшэ IэнатIэхэр — IофшIэнымкIэ стажэу (опытэу) яIэр къыдэмылытагъэу;»;

2) я 7-рэ статья ия 2-рэ лахъ ия 2-рэ пункт иподпунктэу «д»-м кIуачIэ имылIэжъэу лъытэгъэнхэм;

3) я 8-рэ статья р мыщ тетэу къэтыгъэнхэм:

«Я 8-рэ статья. Муниципальнэ къулыкъу шIэхэм якласснэ чинхэр

1. Муниципальнэ къулыкъу имIэнатIэхэу зыIутхэм адиштэу муниципальнэ къулыкъу шIэхэм класснэ чинхэр афагъэшъуашэ.

2. Мы Законом иположениехэм адиштэу Адыгэ Республикэм изаконкIэ муниципальнэ къулыкъу шIэхэм класснэ чинхэр зэрафагъэшъошэрэ шIыкIэр агъэнафэ.»;

4) я 4-рэ шъхъэм я 14¹-рэ статья хэгъэхьожьыгъэнхэм ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнхэм:

«Я 14¹-рэ статья. Квалификационнэ экзаменыр

1. Квалификационнэ экзаменым икIэуххэм атетэу муниципальнэ къулыкъу имIэнатIэхэр зыгъэцэкIэрэ муниципальнэ къулыкъу шIэхэм класснэ чинхэр афагъэшъуашэ.

2. Муниципальнэ къулыкъу имIэнатIэхэу зыIутымкIэ муниципальнэ къулыкъу шIэхэм класснэ чин фэгъэшъошэгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъор зэшIуахы зыхьукIэ, илъэсым зэм мынахыбзэу ыкIи илъэсыным зэм мынахъ макIэу квалификационнэ экзаменхэр алахы.

3. Мы статья ия 2-рэ лахъ зигугъу къышIырэ пIалъэм нахъ пасэу муниципальнэ къулыкъу шIэхэм имуниципальнэ къулыкъу шIэхэм класснэ чин къафагъэшъошэнымкIэ лъэIу тхылъыр затыгъэ мафэм ыуж мэзищ нахыбзэ темышIэу ары.

4. Муниципальнэ къулыкъу шIэхэм шIэныгъэу, исэнэ-хьаткIэ амалэу, къулайныгъэу Iэклэлхэр зэгъэшIэгъэнхэм атэгъэпсыхагъэу зэрагъэнфэгъэ шIыкIэм диштэу аттестационнэ комиссием квалификационнэ экзаменыр зэхещэ.

5. Квалификационнэ экзаменыр зэраIахышт

шIыкIэр муниципальнэ правовой акткIэ агъэнафэ.»;

5) я 15-рэ статья ия 1-рэ лахъ я 4-рэ пункткIэр хэгъэхьожьыгъэнхэм ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнхэм;

«4) квалификационнэ яIагъэр алахыжъы, административнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхьы.»;

6) я 18-рэ статья ия 2-рэ лахъ ия 1-рэ пункт хэт гушыIэхэу «квалификационнэ разрядыр» зыфилохэрэр гушыIэхэу «класснэ чиныр» зыфилохэрэмкIэ зэблэхъужьыгъэнхэм;

7) я 24-рэ статья ия 16-рэ пункт хэт гушыIэхэу «квалификационнэ разрядхэр» зыфилохэрэр гушыIэхэу «класснэ чинхэр» зыфилохэрэмкIэ зэблэхъужьыгъэнхэм;

8) гуадзэу N 1-м ия IV-рэ раздел ия 10-рэ пункт ия 2-рэ подпункт хэт гушыIэхэу «квалификационнэ разрядыр» зыфилохэрэр гушыIэхэу «класснэ чин» зыфилохэрэмкIэ зэблэхъужьыгъэнхэм.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кIуачIэ иIэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Законом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 25-рэ, 2010-рэ илъэс
N 320

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Фельдшер-акушер пунктхэм ямедицинэ IофышIэхэм, псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ муниципальнэ системэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэмрэ иподразделениехэмрэ яврачхэм, яфельдшерхэм ыкIи ямедсестрахэм 2010-рэ илъэсым ахъщэ зэраратышт шIыкIэм ехьылIагъ

Урысые Федерацием и Правительствэ 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м ышIыгъэ унашъоу N 1111-р зытетэу «Фельдшер-акушер пунктхэм ямедицинэ IофышIэхэм, псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ муниципальнэ системэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэм, иподразделениехэм, муниципальнэ образованиехэм ахэр арымытхэ зыхьукIэ — Урысые Федерацием и субъектхэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэм ыкIи иподразделениехэм яврачхэм, яфельдшерхэм ыкIи ямедсестрахэм ахъщэ ятыгъэным пае федеральнэ бюджетым и субсидиехэр Урысые Федерацием и субъектхэм я бюджетхэм 2010-рэ илъэсым зэралэ-кIагъэхьащт шIыкIэм ехьылIагъ» зыфилоэрэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъ:

1. Фельдшер-акушер пунктхэм ямедицинэ IофышIэхэм, псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ муниципальнэ

системэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэмрэ иподразделениехэмрэ яврачхэм, яфельдшерхэм ыкIи ямедсестрахэм 2010-рэ илъэсым ахъщэ зэраратышт шIыкIэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэм.

2. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэрэ Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ и Министерствэрэ фельдшер-акушер пунктхэм ямедицинэ IофышIэхэм, псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ муниципальнэ системэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэмрэ иподразделениехэмрэ яврачхэм, яфельдшерхэм ыкIи ямедсестрахэм ахъщэ аратыштыр федеральнэ бюджетым къыхагъэкIыгъэ ашIынэу, бюджет законодательствэм зэралэ-кIагъэхьащт шIыкIэм ехьылIагъ» зыфилоэрэм диштэу Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къышIыдэлъытэгъэ мылкъур къызыфагъэфедэнхэм.

3. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет

2009-рэ илъэсым гъэтхапэм и 26-м ышIыгъэ унашъоу N 59-р зытетэу «Фельдшер-акушер пунктхэм ямедицинэ IофышIэхэм, псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ муниципальнэ системэм медицинэ IэпыIэгъу псынIэмкIэ иучреждениехэмрэ иподразделениехэмрэ яврачхэм, яфельдшерхэм ыкIи ямедсестрахэм ахъщэ зэраратыр шIыкIэм ехьылIагъ» зыфилоэрэм (Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхъугъагъэхэр, 2009, N 3) кIуачIэ имылIэжъэу лъытэгъэнхэм.

4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу ыкIи 2010-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м щегъэжъагъэу правэм ыльэныкъокIэ азыфагу иль хъугъэ зэфыштыкIэхэм алъэIэсы.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 17, 2010-рэ илъэс
N 28

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иунашъу

Джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэным пае Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм щыпсэхэрэр къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцэкIэн хэлэжъэрэ медицинэ учреждениехэм зэрагъэкIорэ ыкIи ахэр къызэрэхахырэ шIыкIэм хэбзэ икъу хэлхъэгъэным ехьылIагъ

Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ыкIи социальнэ хэжъоньгъэмкIэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м ышIыгъэ унашъоу N 1047-н-р зытетэу «Бюджет мылкъумкIэ Урысые Федерацием игражданхэм джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу 2010-рэ илъэсым ягъэгъотыгъэным пае къэралыгъо пшъэрылхэр зэраухэсырэ шIыкIэм ехьылIагъ» зыфилоэрэм IэубытыпIэ къызыфэсшIызэ, джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэным пае Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм щыпсэхэрэр (ыужкIэ сымаджэхэр тIозэ дгъэкIошт) къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцэкIэн хэлэжъэрэ медицинэ учреждениехэм зэрагъэкIорэ ыкIи ахэр къызэрэхахырэ шIыкIэм хэбзэ икъу хэлхъэгъэным тегъэпсыхагъэу унашъоу сэшIы:

1. Джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцэкIэн хэлэжъэрэ медицинэ учреждениехэм сымаджэхэу агъэкIоштхэр къыхэзыхэрэ комиссием хэтхэр гуадзэу N 1-м диштэу ухэсыгъэнхэм.

2. Джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцэкIэн хэлэжъэрэ медицинэ учрежде-

ниехэм сымаджэхэу агъэкIоштхэр къыхэзыхэрэ комиссием иIофшIэн зэрэзэхышхэрэм ехьылIэгъэ положениеыр гуадзэу N 2-м диштэу ухэсыгъэнхэм.

3. Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» псауныгъэм икъэухъумэнкIэ ыкIи социальнэ программэхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ, муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» псауныгъэм икъэухъумэнкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ, ЦРБ-м, ЦГБ-м яврач шъхьалэхэм, республикэ ЛПУ-хэм яврач шъхьалэхэм:

3.1. ИшыкIагъэу зыхьурэм джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу фэныкъо сымаджэхэм яхьылIэгъэ къэбархэр (сымаджэм имедицинэ документацие къыхэтхыкIыгъэу ащ ипсауныгъэ изыгет, зэрауплъэкIугъэм ыкIи зэрелзэгъэхэм яхьылIэгъэ къэбархэр зэрытыр, джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу медицинэ учреждением щырагъэгъотын зэрэфаемкIэ рекомендациехэр, клиникэ-диагностикэ уплъэкIунхэм якIэуххэр, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ штатым хэмыт испециалист шъхьалэхэм якIэух зэфэхьысыжъхэр) тхьапэхэм атетэу ыкIи электронкIэ Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ Iэклагъэхьанхэм.

3.2. Джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу зышIыкIэгъэ сымаджэхэм ярегистр изэхэгъэуцонкIэ, сымаджэхэм ямедицинэ документхэм Iоф адэшIэгъэнымкIэ пшъэдэкIыжъ зыхьыхэрэр агъэнэфэнхэм.

4. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ 2009-рэ илъэсым жъоньгуа-кIэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 386-р зытетэу «Джырэ технологиехэм атэгъэпсыкIыгъэ медицинэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэным пае Урысые Федерацием игражданхэу Адыгэ Республикэм щыпсэхэрэр къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцэкIэн хэлэжъэрэ медицинэ учреждениехэм зэрагъэкIорэ ыкIи ахэр къызэрэхахырэ шIыкIэм хэбзэ икъу хэлхъэгъэным ехьылIагъ» зыфилоэрэм кIуачIэ имылIэжъэу лъытэгъэнхэм.

5. Мы унашъор зэрагъэцэкIэрэм гъунэ лъысфынэу зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм псауныгъэр
къэухъумэгъэнымкIэ иминистрэу
НАТХЪО Разыет

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 11, 2010-рэ илъэс
N 95

Адыгэ Республикэм и Закон

Муниципальнэ къулыкьушIэхэм класснэ чинхэр зэрафагъэшъошэрэ ыкIи ахэр къазэрафагъэнэрэ шIыкIэм ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым мэзаем и 17-м ыштагъ

Муниципальнэ къулыкьушIэхэм класснэ чинхэр зэрафагъэшъуашэрэ, муниципальнэ къулыкьум инэмыкI IэнатIэ зыIухъэхкIэ ыкIи муниципальнэ къулыкьум къызыIукIыжъхэкIэ ахэр къазэрафагъанэрэ шIыкIэр мы Законом къегъэнафэ.

А 1-рэ статъяр. Муниципальнэ къулыкьушIэхэм якласснэ чинхэр
1. Муниципальнэ къулыкьушIэхэм мы къыкIэлъыкIорэ класснэ чинхэр Адыгэ Республикэм щафагъэшъуашэх:

Класснэ чинхэр	Муниципальнэ къулыкьум иIэнэтIэ купхэр
Муниципальнэ къулыкьум исекретарэу я 3-рэ, я 2-рэ, а 1-рэ класс зилэр	младшэ куп
Муниципальнэ къулыкьум иреферентэу я 3-рэ, я 2-рэ, а 1-рэ класс зилэр	старшэ куп
Муниципальнэ къулыкьум иупчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ, а 1-рэ класс зилэр	ведущэ куп
Муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ, а 1-рэ класс зилэр	куп шъхьаI
Действительнэ муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ, а 1-рэ класс зилэр	апшгэрэ куп

2. Мы статъям иа 1-рэ Iахъ къызэрэщытыгъэм диштэу класснэ чинхэр къызэкIэлъэкIох.

Я 2-рэ статъяр. Муниципальнэ къулыкьушIэхэм класснэ чинхэр зэрафагъэшъуашэрэр

1. Муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэу аIыгъхэм адиштэу муниципальнэ къулыкьушIэхэм класснэ чинхэр афагъэшъуашэ.

2. Класснэ чиныр афагъэшъуашэ зыхьукIэ муниципальнэ къулыкьушIэм профессиональнэ ухъазырыныгъэу иIэр, ыпэкIэ класснэ чинэу иIагъэмкIэ муниципальнэ къулыкьур зэрихьыгъэ, муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэ зэрэIутыгъэ уахътэр къыдалыгъэ.

3. Муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм аIут муниципальнэ къулыкьушIэхэм квалификационнэ экзаменым икIэлуххэмкIэ класснэ чинхэр афагъэшъуашэ.

4. ШIэлъэ гъэнэфагъэкIэ зэдашIыгъэ зэзэгъыныгъэм (контрактым) диштэу муниципальнэ IэнатIэхэм аIут муниципальнэ къулыкьушIэхэм квалификационнэ экзаменхэр арамыгъэтхэу класснэ чинхэр афагъэшъуашэ.

5. Муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм якуп къыхиубыгъэрэ IэнатIэм Iуагъахъэу, муниципальнэ къулыкьушIэр иIэнатIэкIэ муниципальнэ къулыкьум зыщыIагъэкIуатэкIэ, муниципальнэ къулыкьум ахьынкIэ агъэнэфэгъэ пIалъэр имыкIыгъэ зичэзыу класснэ чин ащ къыфагъэшъошэн алъэкIышт муниципальнэ къулыкьум мы иIэнатIэ пае муниципальнэ къулыкьушIэм къыфагъэшъошэрэ класснэ чиным фэдэ е ащ нахъ ин къыдэлъытагъэмэ.

6. Муниципальнэ къулыкьушIэм муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэ куп анахъ иным хэхъэрэ IэнатIэ къызыфагъэшъуашэкIэ, зигугъу къэтшIыгъэ муниципальнэ къулыкьушIэм класснэ чинэу муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм мы якупкIэ апэрэу щыгъыр къыфагъэшъошэн алъэкIышт а класснэ чиныр муниципальнэ къулыкьушIэм муниципальнэ къулыкьум класснэ чинэу щилыгъым нахъ ин зыхьукIэ. Ащ фэдэ лъэхъаным муниципальнэ къулыкьум икIасснэ чинэу ыпэкIэ иIагъэмкIэ муниципальнэ къулыкьур зэрихьыгъэ илъэс пчъагъэр къыдалыгъэрэп.

Я 3-рэ статъяр. Муниципальнэ къулыкьушIэхэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чин зилэхэм класснэ чинхэр зэрафагъэшъуашэрэр

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чин зилэр муниципальнэ къулыкьум зыIухъэкIэ, муниципальнэ къулыкьум иапэрэ класснэ чин ащ къыфагъэшъуашэ муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэу ащ щилыгъым диштэу. Мыщ дэжъым къыдалыгъэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чинэу Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу ыпэкIэ зыщыхьыгъэ чIыпIэм муниципальнэ къулыкьушIэм къыщыратыгъэр. Муниципальнэ къулыкьум икIасснэ чинэу зигугъу къэтшIыгъэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чинэу муниципальнэ къулыкьушIэм иIэм нахъ цIыкIу зыхьукIэ, муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэу ащ ыIыгъым диштэрэ класснэ чиным нахъи зы чинкIэ нахъ ин къыфагъэшъошэн алъэкIышт.

2. Класснэ чиныр къафагъэшъуашэ зыхьукIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чин зэрэIэгъэ уахътэр зыфэдизыр къыдалыгъэ.

3. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкьу икIасснэ чинхэр муниципальнэ къулыкьушIэхэм якласснэ чинхэм зэрадиштэрэр мы Законом игуадзэу N 1-м тетэу агъэнафэ.

Я 4-рэ статъяр. Апэрэ ыкIи зичэзыу класснэ чинхэр зэрафагъэшъуашэрэ шIыкIэр

1. Класснэ чинэу афагъэшъуашэрэр апэрэн е зичэзыу класснэ чинэу щытын ылъэкIышт.

2. Мы Законом ия 3-рэ статъя иположениехэм адиштэу класснэ чин зимыIэ муниципальнэ къулыкьушIэм апэрэ класснэ чиныр фагъэшъуашэ.

3. Муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэу муниципальнэ къулыкьушIэр зыIутым елъытыгъэу апэрэ класснэ чинэу щытых:

1) муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм ямладшэ купкIэ — муниципальнэ къулыкьум исекретарэу я 3-рэ класс зилэр;

2) муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм ястаршэ купкIэ — муниципальнэ къулыкьум иреферентэу я 3-рэ класс зилэр;

3) муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм яведущэ купкIэ — муниципальнэ къулыкьум иупчIэжъэгъоу я 3-рэ класс зилэр;

4) муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм якуп шъхьаIэкIэ — муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ класс зилэр;

5) муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм яапшгэрэ купкIэ — действительнэ муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ класс зилэр.

4. Муниципальнэ къулыкьушIэм апэрэ класснэ чиныр зыфагъэшъуашэрэр ушэ-тынхэр, квалификационнэ экзаменыр гъэхъагъэ хэлъэу зикIухэкIэ ары, ушэтынхэр ыкIунхэу имыщыкIагъэмэ, муниципальнэ къулыкьушIэр муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэ зыIухъэрэ нэуж мэзищ нахъ макIэ темышIэу ары.

5. Муниципальнэ къулыкьушIэм зичэзыу класснэ чиныр къыфагъэшъуашэ муниципальнэ къулыкьумкIэ пIалъэу щылэр зикIыкIэ, муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэу ар зыIутым пае муниципальнэ къулыкьушIэм къыфагъэшъошэрэ класснэ чиным фэдэ е ащ нахъ ин къыдэлъытагъэмэ.

6. Апэрэ ыкIи зичэзыу класснэ чинхэр афагъэшъуашэхэрэп дисциплинарнэ пшъэдэкIыжъ зэрагъэхьыгъэ, якъулыкьукIэ уплъэкIунхэр зэрашIылIэрэ, уголовнэ Iоф къызыпалэтыгъэ муниципальнэ къулыкьушIэхэм.

Я 5-рэ статъяр. Класснэ чинэу къафагъэшъошагъэмкIэ муниципальнэ къулыкьур зэрахьырэ пIалъэхэр

1. Класснэ чинэу къафагъэшъошагъэхэмкIэ муниципальнэ къулыкьур мыщ фэдиз пIалъэкIэ ахьы:

1) муниципальнэ къулыкьум исекретарэу я 3-рэ, я 2-рэ класс зилэм, муниципальнэ къулыкьум иреферентэу я 3-рэ, я 2-рэ класс зилэм икIасснэ чинхэмкIэ зы илъэс нахъ мымакIэу;

2) муниципальнэ къулыкьум иупчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ класс зилэм, муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ класс зилэм икIасснэ чинхэмкIэ — илъэсIтIум нахъ мымакIэу;

3) действительнэ муниципальнэ упчIэжъэгъоу я 3-рэ, я 2-рэ класс зилэм икIасснэ чинхэмкIэ — зы илъэс нахъ мымакIэу.

2. Муниципальнэ къулыкьум исекретарэу а 1-рэ класс зилэм, муниципальнэ къулыкьум иреферентэу а 1-рэ класс зилэм, муниципальнэ къулыкьум иупчIэжъэгъоу а 1-рэ класс зилэм ыкIи муниципальнэ упчIэжъэгъоу а 1-рэ класс зилэм икIасснэ чинхэмкIэ муниципальнэ къулыкьур зэрихьышт пIалъэр агъэнафэрэп.

3. Класснэ чинэу къафагъэшъошагъэмкIэ муниципальнэ къулыкьур аублэ муниципальнэ къулыкьушIэм класснэ чиныр къызыфагъэшъошэгъэ мафэм щегъэжьагъэу.

Я 6-рэ статъяр. Класснэ чинхэр къазэрафагъэшъуашэхэрэм яхьылIэгъэ унашъохэр зэрашгэрэ шIыкIэр

1. Муниципальнэ къулыкьушIэм класснэ чиныр зэрэфагъэшъуашэрэм ехьылIэгъэ унашгъор зыштэрэр IофшIапIэр язытырэм илIыкIу ары. Мыщ фэдэ унашгъом фэгъэхьыгъэу муниципальнэ правовой акт зэхагъэуцо.

2. Класснэ чин къызэрэфагъэшъошагъэр муниципальнэ къулыкьушIэм иличнэ делорэ итудовой книжкэрэ адатхэ.

Я 7-рэ статъяр. Муниципальнэ къулыкьум гъэхъагъэхэр зэрэщашIырэм пае класснэ чин зэрафагъэшъуашэрэр

Муниципальнэ къулыкьум гъэхъагъэхэр зэрэщишIырэм пае класснэ чин муниципальнэ къулыкьушIэм къыфагъэшъошэн алъэкIышт:

1) класснэ чин гъэнэфагъэмкIэ муниципальнэ къулыкьур зэрихьын фэе пIалъэр имыкIыгъэ ау муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэ мэзих нахъ макIэ Iумытыгъэу — муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэхэм мы якуп диштэрэ класснэ чиным мынахъ лъагэу;

2) класснэ чинымкIэ муниципальнэ къулыкьум пае агъэнэфэгъэ пIалъэр зикIыкIэ, муниципальнэ къулыкьум иIэнатIэу зыIутым телыгъэгъэ класснэ чиным зыкIэ нахъ лъагэу.

Я 8-рэ статъяр. Къафагъэшъошэгъэ класснэ чиныр къазыфагъанэрэр

Муниципальнэ къулыкьушIэхэм класснэ чинэу къафагъэшъошагъэхэр къафэнэжъых муниципальнэ къулыкьум инэмыкI IэнатIэ загъаIохэкIэ, муниципальнэ къулыкьум къызыIуагъэкIыкIэ (къэралыгъо пенсием мыхэр зэрэкIохэрэри мыщ къыхиубыгъэу), джащ фэдэу икIэрыкIэу муниципальнэ къулыкьум ахэр зыIухъажъхэкIэ.

Я 9-рэ статъяр. Класснэ чинхэмрэ квалификационнэ разрядхэмрэ зэрэздиштэхэрэр

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ къулыкьу ехьылIагъ» зыфилорэм ия 8-рэ статъя диштэу муниципальнэ къулыкьушIэхэм къафагъэшъошэгъэ квалификационнэ разрядхэр мы Законом игуадзэу N 2-м тетэу муниципальнэ къулыкьушIэхэм якласснэ чинхэм адиштэхэу альытэх.

Я 10-рэ статъяр. Мы Законом кIуачIэ иIэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кIуачIэ иIэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 25-рэ, 2010-рэ илъэс N 321

Теклоныгъэм ия 65-рә ильәс ипэгъокI

Хэгъэгү зеошхом хэлъжъагъэу, ИофшIэным иветеранэу, отставкам шыIэ подполковникэу Гьомлэшк Заурбэч бэшагъэ зысшIэрэр. Ар непэ Мыекьуапэ щепсэу. Ау ипсауныгъэ зэрэзэщыкьуагъэм кыыхэкIэу, урамым кытехьаным Иоф тетэп. Шьыпкъэ, изэхэшIыкIи, иакъыли кьащыкIагъэп, ныбжь шIукIае зэриIэм емылгытыгъэу, удэгущыIэштми, кыбдэгущыIэштми цIыф шIагъу. Непэ, гьэтхәпэм и 18-м, ащ ыныбжь ильәс 90-рә мэхъу.

Заурбэч Теуцожь районым шыщ кьуаджэу Нэчэрэзые кыыщыхъугъ. Мы чылэм ублэпIэ еджапIэр кыыщиухи, ащ пыдзагъэу Пэнэжыкьуае дэт гурыт еджапIэм чIэхьагъ. А лъэхъаным Нэчэрэзые лъэсэу икIыхэти, пчэдыжъ кьэс район гупчэм еджакIохэр кIощтыгъэх. Ар псынкIэгъуагъэп, арэу шытыгъэми, гурыт еджапIэр кьэзыухыгъэхэм Заурбэч ащыщыгъ. А ильәсхэм ублэпIэ еджапIэхэм икьоу кIэлэгъаджэхэр зэралумытыгъэм кыыхэкIэу гурыт еджапIэр кьэзыухыгъэ ныбжьыкIэхэр Мыекьуапэ агъакIохэти, курс кIэкIэу зэхашагъэхэм ащырагъаджэщтыгъэх, етIанэ ублэпIэ еджапIэхэм кIэлэгъаджэу аIуагъахъэщтыгъэх. Ащ фэдэхэм ахэфагъ Заурбэчи. КIэлэгъэджэ ныбжьыкIэр Нэчэрэзые ублэпIэ еджапIэм кьагъэкIожьыгъ.

Ау а сэнэхъатым бэрэ рылъжъагъэп. Дзэ Плъыжыыр кьеджи, ащ ашагъ, дзэкIолI хъугъэ. Заурбэч Грузием кьулыкьур шыригъэжъагъ. Связистэу кьалэу Душети дэсыгъ. ДэхэкIаеу дзэм хэзэгъагъэу, отпуск кьыратынышъ, ядэжъ кьэкIонэу зигъэхъазырызэ, дунаир кьэбырсырыгъ. Заор кьежъагъ, нэмыщхэр тыхэгъэу кытебэнагъэх. Ауштэу Иофыр зэхъум кьалэу Тбилиси дэт артиллерие училищым кIэлакIэр чIагъэхьагъ. Программэ гьэкIэкIыгъэм тетэу ар кыухи, лейтенантэу кыычIатIушыгъ.

Офицер ныбжьыкIэр Темыр-Кавказ фронтым агъэкIуагъ. Краснодар краим ит станицэу Крымскэм (джы кьалэу Крымск) пэгъунэгъоу шыIэ фронт линием кыыщыуцугъ. Чыжъэу зэрамыщагъэм, Крас-

нодар краим кызыерифагъэм рыгушхоу артиллерист ныбжьыкIэр дзэм хэтыгъ.

1943-рә ильәсым икIымафэ мы чIыпIэм зэо хылыгъэхэр щыкIуагъэх. Станицэр нэмыщхэм алыгъыгъ. Пый мэхъаджэм

«За боевые заслуги» зыфиIорэр кыфагъэшъошагъ. Ежъ ылэ илыгъэ топгъаохэм ащыщхэми боевой наградэхэр абгъэхэм кьахалъхьагъ.

Заурбэч заом кыыщыхыгъэу фэшъхьаф боевой наградэхэри

куп боевой наградэхэр кьаратыгъ. Ахэм зэу ащыщыгъ Гьомлэшкыри. Полкым ыпашъхьэ рагъэуцуи, Жьогъо Плъыжыым иорден ащ ыбгъэ кыхалъхьагъ. Джауштэу Заурбэч заом кыыщыхыгъ орденипI.

щыригъэжъагъ. Экспедиторэу снабжениемкIэ отдeлым Iутыгъ. Иоф зэришIэзэ, бухгалтерэу еджагъ. 1963 — 1975-рә ильәсхэм заводым ибухгалтер шъхьэIагъ. Мы предприятием Заурбэч специалист IэпIасэу зыкыыщигъэлъэгъуагъ. Иоф зыдишIэхэрэм агурыIоу, лыгъэныгъэ ин кыфашIэу Iутыгъ. Ащ ыуж гьомылэпхъэшIлI предприятиехэм я Адыгэ хэку объединение бухгалтер шъхьэIагъу

Тырэгущхо, тэгъэлъапIэ

иIэх. Кьалэу Калинин (джы Тверь) шъхьафит шыжыыгъэным пае ашIыгъэ заом кыкIэкIуагъэу — Хэгъэгү зеошхом иорденэу я II-рә степень зилэр, ащ ыуж кьалэу Ржев пым кыIэкIахыжы зэхъум лыгъэу зэрихьагъэм пае Жьогъо Плъыжыым иорден кыфагъэшъошагъ.

1985-рә ильәсым, Теклоныгъэм ия 40-рә ильәс ехъулIэу, заом хэлъжъагъэхэм Хэгъэгү зеошхом иорден зырыз араты зэхъум, ятфэнэрэ орденыр кыфагъэшъошагъ Заурбэч. А орденифым фэшъхьафэу отставкам шыIэ подполковникым иIэх медальхэу «За боевые заслуги», «За взятие Берлина», «За оборону Кавказа», «За победу над Германией» зыфиIохэрэр, юбилей медаль зэфэшъхьафхэр.

Заор зэраухыгъэм фэгъэхыгъэ капитуляцием иакт нэмыщ командованиер кызыкIэтхэм, я 185-рә шхончэо дивизиеу Заурбэч зыхэтыгъэ полкыр зыхахъэщтыгъэр Берлин игъунэгъу кьалэу Ваттенберг дэтыгъ. Ветераным кызыриIэтжыкьыркIэ, дзэкIолли, офицери шъхьадж ыIыгъ IашэмкIэ салют атыгъ. ДзэкIолIхэр гушIом хэтхэу гыыщтыгъэх, насыпышIуагъэу зыфалъэгъужыщтыгъэ псаоу кызырэнэгъэхэр.

Хэгъэгү зеошхор заухым, Заурбэч ильәси 10 етIани дзэм кьулыкьу щихыгъ. Артиллерием хэтэу батареом ипашэ игуадзэу, нэужым ипашэу шытыгъ. Ащ ыуж сэнэхъатхэм защыхагъэхьорэ курсхэм агъакIуи, кьалэу Ленинград щеджагъ. Германием кьулыкьур зысхьэ нэуж Темыр-Кавказ дзэ округым, кьалэу Волгоград кьагъэкIуагъ. Дзэм кызыхэкIыжыым иунэ МыекьуапэкIэ ыхъожьы, ащ тетэу Адыгеим кыгъэгъэжъыгъ. ПивэшI заводым ИофшIэныр

1980-рә ильәсым нэс Иоф шишIагъ. Джа уахътэм щегъэжъагъэу ары фронтовикыр пенсионер зыхъугъэр, ау тIысыжыыгъэп, бухгалтер-ре-визорэу Иоф ышIагъ. 1985-рә ильәсым предприятием кы- Iулыкьыгъэу зегъэпсэфы.

Заурбэч ветеранхэм якьэлэ ыкIи яреспубликэ советхэм бэрэ кьачIахъэу ихэбзагъ. Цыф зэхахъэхэр, зэIуэкIэхэр блигъэкIыщтыгъэхэп. Иавтомобиль цыкIуэкIэ кьалэр кызэпичыхъэщтыгъэ. Ячыли бэрэ кIощтыгъэ.

Заомрэ ИофшIэнымрэ яветеран Иоф ешIэфэ шысэтехыпIэу, специалист IэпIасэу, цыфыгъэшхорэ культурэ ирэр хэлъэу зыкызыригъэлъэгъуагъэр Иоф дзэышIагъэхэм агу кьэкIыжъ зэпыт. ЗыIутыгъэ ИофшIапIэхэм япашэхэм ащ фэдэ цыф шIагъор ащыгъупшагъэп. Краснодар краим ыкIи Адыгэ автоном хэкум яапшэрэ органхэм ацIэкIэ мызэу, мытIоу шытхъу грамотэхэр кыфагъэшъошагъэхэу иIэх.

Лыгъэныгъэ ин зыфэтшIэу, тильапIэу Заурбэч Чатибэ ыкьор! Укызыхъугъэ мафэр тэгъэлъапIэ, ильәс 90-рә узэрэхъугъэмкIэ тыпфэгущIо! Ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет ыцIэкIэ тыпфэлъало уипсауныгъэ кызытэуцожьынэу, бэрэ укыытхэтынэу, унасыпышIонэу. Теклоныгъэм ия 65-рә ильәсэу кьэблагъэрэм хьаркIэ упэгъокIынэу пфэтэIо.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

Сурэтым итыр: Гьомлэшк Заурбэч.

шIоу ащ зыщигъэпытагъэу, кьежъэн кьодыеу шытыгъ. Фашистхэм яоборонэ пхыритхъун фаеу пшгъэрылъ зыфашIыгъагъэр я 56-рә Армиеу артиллерие полкыр зыхахъэщтыгъэр ары. А полкым Гьомлэшкыр хэтыгъ. Сыдэу шытми, дзитIур зэхъуагъэ, бгъуитIумкIи чIэнагъэхэр ялагъэми, тидзэхэр нахъ лъэшэу кычIэкIыгъ. Станицэу Крымскэм нэмыщхэр дафыжыгъэх, оборонэр пхыратхъуи, пыир зэкIафагъ. Гьунэгъу селоу Молдавановскэр, станицэу Гостагаевскэр, поселкэхэу Верхний Адагум, Нижнебаканскэр, Верхнебаканскэр, нэмыкIхэри шъхьафит зышIыжыыгъэхэм ахэтыгъ. Адыгэ кIалэр зипэшэ топгъаохэм пыир хьалэчымыкIагъэкIыгъ. Темыр-Кавказ фронтым ипашэхэм ацIэкIэ артиллерист ныбжьыкIэм шытхъу грамотэ кьыратыгъ, медалэу

1945-рә ильәсым имэлылфэгъу мазэ фашистхэм яхэшыпыкIыгъэ дзэхэм нэмыщ кьалэу Штеград ыкIи ащ пэблэгъэ чIыпIэхэр пхъашэу кьагъэгъунэщтыгъэх. А чIыпIэм шызэхъугъоэгъэ дзэхэм язэхэгъэтэкьонэрэ язэкIэфэнрэкIэ анахъэу кьахэщыгъэхэм ащыщыгъэх артиллеристхэр. ДзэкIолIхэу, офицерхэу артиллерие полкым хэтыгъэхэм ащыщыбэхэм орденхэмрэ медальхэмрэ кьаратыгъэх. Ахэм ахагъэфагъ офицер ныбжьыкIэу Гьомлэшкыри. Кыфагъэшъошагъ ащ Хэгъэгү зеошхом иорденэу а I-рә степень зилэр.

Кьалэхэу Шпандау ыкIи Потсдам тидзэхэм заштэхэм, артиллеристхэм яIахъэу халъхьагъэри командованием хигъэунэфыкIыгъ. Лыгъэрэ блэнагъэрэ зезыхъэгъэ зэолI

Культурэр

Тильэпкь шыщ купышIу Краснодар краим ит адыгэ кьоджищымэ ащепсэу. Ахэр Успенскэ районимрэ кьалэу Ермэлхьаблэрэ адэсых. Та-зыфагу илгыр километри-шъэм тIэкIу ехъу кьодыеми, бэрэ тызэльыIэсэу, тызэхыхъэу, тигушIуагъуи, тигумэкии зэдэггощэу шытэп. Ащ кыыхэкIэу, муниципальнэ шыкIэм тетэу гьэпсыгъэхэ «Успенскэ районимрэ» «Кьалэу Ермэл-

хьаблэрэ» адыгэ культурэм имафэхэр апэрэу зэращыкIощтхэр цыфыбэм ягуапэ хъугъэ.

ИкIыгъэ ильәсым, бжыхъэм, Ермэлхьаблэ шызэхэщэгъэ Адыгэ Хасэм изэхэсыгъо горэм тыхэлажъэзэ, адыгэлIэу кыыткIэрыхьагъэм кыытилогъагъ:

— Сыдэу дэгъоу шьукъэ-кIуагъа! ТыкышъуфэлIэ, шьу-зыхэтлхъан шыIэп. Адыгэ Республикэм шыхъурэ-шы-

шIэрэр зэзгъэшIэным пае, Мыекьуапэ кьакIорэ сапэ кыифэмэ, селъэIушъ, «Адыгэ макъэр» кыыздесэгъэхьы.

Адыгэ Республикэмрэ Краснодар краимрэ зэдашIыгъэ зэзгъыныгъэм кызырэдильтэу, культурэм иIофышIэхэр адыгэ кьуаджэхэм ащыпсэурэ цыфхэм адэжъ кIонхэу Адыгеим унашъоу зычаштэм, а гушыIэхэр джыри сыгу кьэ-кIыжыгъэх.

Гьэтхәпэм и 22 — 26-рә мафэхэм Успенскэ районым адыгэ ордэхэр шыIуштых, адыгэ кьашъохэр кыычашIыштых, Плъызыу Аслъан ипшынэ макъэ щыжыынчышт. Джащ фэдэу, кьоджэдэсхэм ыкIи кьэлэдэсхэм кьафатышт концертхэм «Ислъамьер», «Налмэсыр», кIэлэцIыкIу кьэшъокIо ансамблэу «Нэфыр» ахэлэжъэ-щтых.

Цыфхэр лъэпкь культурэм и Гупчэ, Лъэпкь музеем, ООО-у «Нанэм», Арт-мастерское «Ди-Эм-Эй» зыфиIорэм агъэхъазырыгъэ кьэгъэлъэгъонхэми яплъыштых.

«Нэфым» икьэшъокIо ныбжьыкIэхэр адыгэ унагъохэм мэфитфым ахэсыштых. Сабыйхэр нэIуасэ зэфэхъуштых, зэрэшIэщтых, тапэкIэ нахъ зэльыIэсыхэ хъуштых.

ЗэIуэкIэгъухэм бгъуитIури яжэх.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Ягуапэу зэIокIэх

Лыгъэр, кӕуачӕр щӕпсыхъӕх

Хӕгъӕгу зӕошхом Текюныгъэр къызыщыдахыгъэр илӕс 65-рә зэрӕхъурэм, гъот макӕ зилӕ ыкӕи зипсауныгъӕ пыч фӕхъугъӕ ныбжыкӕлӕхэм ӕлӕлӕгъу афӕхъугъӕным афӕгъӕхыгъӕ зӕлукӕгъу гъӕшӕгъон Мыекӕуапӕ щыкӕуагъ. Спортм иветеранӕу Юрий Лысей ыцӕлӕкӕ агъӕнӕфӕгъӕ шӕухъафтынмӕ якъыдӕхынкӕлӕ кӕлӕдӕжакӕлохэм ӕлӕшӕ зӕбӕнынымкӕлӕ (армспортмкӕлӕ) язӕнӕкӕокъухэр зӕхӕагъӕх.

Мыекӕуапӕ ия 2-рә гурыт еджапӕрӕ панкратрионмкӕлӕ ыкӕи шӕхъӕзӕкӕ зӕбӕнынымкӕлӕ АР-м ифедерациерӕ ӕфӕтхъабзӕр зӕхӕагъ. Къалӕм ия 2-рә гурыт еджапӕ зӕнӕкӕокъур зӕрӕщыкӕуагъӕм ошӕ-дӕмышӕ ӕфӕ хӕлӕп. Ныбжыкӕлӕхэм явоеннӕ-патриотическӕ, интернациональнӕ пӕуныгъӕ лӕхъӕаным диштӕу зӕхӕӕгъӕным

пӕугъӕнхэм фӕшӕ ны-тыхӕмрӕ еджапӕмрӕ зӕгъусӕхъу зӕрӕздӕлажӕхӕрӕр. Ныбжыкӕлӕхэм лыгъӕ зӕрахъаным, дзӕм къулыкъур щӕхъыным, мамырныгъӕр къаухъу-мӕным афӕшӕ гушӕхъӕ кӕуачӕр ахӕлӕын фӕе.

АР-м иапӕрӕ Президентӕу Джарымӕ Аслъанрӕ Юрий Лысейрӕ зӕнӕуасӕх. А.Джарымӕм щыӕлӕны-

зилӕ цӕлӕф лӕзшӕу Ю. Лысей щыт. Ныбжыкӕлӕхӕр спортм, щыӕлӕныгъӕм фӕзыгъасӕрӕмӕ ащыц Къӕлӕшӕу Аскӕрбий. Ю. Лысей фӕгъӕхыгъӕ зӕнӕкӕокъухӕу ты-къызытегушыӕрӕмӕ ар зӕхӕагӕло афӕхъугъ. Кӕлӕхэм пӕшӕлорыгъӕшӕу армспортмкӕлӕ яухъазырыныгъӕ аулӕкӕлугъ. Анахъ лӕзшӕхӕр гурыт еджапӕм тыгъуасӕ щызӕнӕкӕокъугъӕх. Зӕлукӕгъуӕм яплӕыгъ, кӕлӕмӕ гушыӕлӕгъу афӕхъугъ АР-м ныбжыкӕлӕ ӕфӕхэмкӕлӕ и Комитет итхъаматӕу Къӕр-тӕбӕнӕ Мыхъамодӕ.

ӕлӕшӕ зӕбӕнынымкӕлӕ апӕрӕ чыпӕлӕр Самвел Маркосян къыди-хыгъ. Александр Авдеевыр ятӕлӕнӕр хъугъӕ, Лӕхъусӕжӕ Руслъӕнӕ яцӕнӕрӕ чыпӕлӕр фӕгъӕшӕо-шагъ. Пӕрӕныкӕо Анзор хагъӕуӕн-фыкӕырӕ чыпӕлӕмӕ ащыц къыди-

мыхыгъӕми, бӕкӕлӕ ежӕ нахъ онтӕ-гъухэм зӕрӕнӕкӕокъугъӕр шӕлукӕ фӕтӕлӕгъу.

Спортм цыфым ыкӕуачӕи, ишӕн-гъӕпсыкӕлӕхӕри зӕригъӕпытӕхӕрӕм имызакъоу, лӕпкӕхӕри зӕфӕщӕх. Адыгеим иапӕрӕ Президенти-гъуӕу Джарымӕ Аслъанрӕ Юрий Лысейрӕ ныбдӕжӕу зӕнӕкӕокъоу армспортмкӕлӕ ялагъӕр зӕфӕдӕу аухыгъ. Зӕлукӕгъуӕм ыуж кӕлӕхӕри, пшъашӕхӕри ӕлӕшӕ зӕбӕнынымкӕлӕ ашӕлогъӕшӕлӕгъонӕу зӕнӕкӕокъугъӕх. Клубӕу ныбжыкӕлӕм адӕлажӕрӕм ыцӕлӕкӕ Влади-слав Новарчук зӕхӕагӕломӕ къа-фӕгушыагъ. Текюныгъӕр къыдӕ-зыхыгъӕмӕ медальхӕр, щытхъу тхылӕхӕр аратыжыгъӕх.

Сурӕтхӕр зӕлукӕм къыцыты-рахыгъӕх.

фӕшӕ физкультурӕмрӕ спортмрӕ ӕуытыпӕшӕу ашӕи. Цыф цӕлӕрылӕхэм кӕлӕдӕжакӕлохӕр алуагъ-кӕлӕх.

Мыекӕуапӕ ия 2-рә гурыт еджапӕ иди-директорӕу Тыгъужӕ Татьяна зӕхӕхӕм къыщиуагъ кӕлӕдӕжакӕлохэм гъӕрет ялӕу, шӕн-хӕбзӕшӕу-хӕр щыӕлӕныгъӕм щызӕрахъӕху

гъӕм къыхъыгъӕ къӕбар гъӕшӕлӕ-гъонхэм кӕлӕдӕжакӕлохӕр ащигъӕ-гъозагъӕх.

— Юрий Лысей сӕкъатныгъӕ илӕми, гъогу чыжӕ те-хъаным те-щыныхъӕрӕп. Хӕгъӕгу ыкӕи дунӕ зӕнӕкӕокъухэм ахӕлажӕзӕз, АР-м медальхӕр къыфӕхых, къынхӕр зӕпчыныхъ елӕкӕи. Гушхо

Баскетбол

Лӕныкъуитӕмкӕи фӕдӕу щыт

Кӕлӕцӕлукӕхӕмрӕ ныбжыкӕлӕхӕмрӕ спортм хӕзӕгъӕн-хэм фӕшӕ зӕнӕкӕокъу гъӕшӕлӕгъонхэм купхӕр зӕрахӕла-жӕхӕрӕм зыкӕгъӕшӕыпкӕжы. Урысӕе Федерацием мӕшӕлоку гъогухэмкӕлӕ икъулыкъушӕхэм баскетболымкӕлӕ зӕхӕагъӕ зӕлукӕгъуӕхэм кӕлӕдӕжӕкӕло командӕхӕр ахӕла-жӕхъх.

Адыгӕ Республикӕм щыкӕлогъӕ зӕнӕкӕокъухэм ухъазырыныгъӕ дӕгъу къащи-гъӕлӕгъуагъ Щынджы гурыт еджапӕм икомандӕ. Ауужыр илӕгъӕхэм къуаджӕм ибаскетболистхӕм республикӕм апӕрӕ чыпӕлӕр заулӕрӕ къыщыдахыгъ.

Кӕуах ешӕлӕгъоу Мыекӕуапӕ щыря-лагъӕр къалӕм ибаскетболистхӕу Юрий Бойко зипащӕхэм ахыгъӕми, финалым Щынджы икомандӕ щешӕн фӕсу зӕхӕагӕломӕ алытагъ.

АР-м гъӕсӕныгъӕмрӕ шӕлӕны-

гъӕмрӕкӕлӕ и Министерствӕ и СДЮСШОР иди-директорӕу Хъакӕ-мызӕ Аслъан зӕрилӕгъӕрӕмкӕлӕ, къоджӕ спортм нахъ зиушъом-бъуным пӕе Урысӕем изӕнӕкӕокъухэм кӕлӕдӕжакӕлохӕр зӕрахӕла-жӕхӕрӕм чыпӕлӕ пашӕхэм мӕхъанӕу ратырӕм зыкӕмыгъӕлӕ-тыгъӕ хъуштӕп. Зӕпхыныгъӕу фе-деральнӕ къулыкъушӕмӕ адырялӕхӕр нахъ агъӕпытӕу аублагъӕшӕ, гугъӕу тилӕм хӕхъо.

Хӕгъӕгум мӕшӕлоку гъогухэмкӕлӕ икъулыкъушӕхэм ялӕшӕхъӕтетхӕр

кӕлӕагӕло зыфӕхъугъӕх зӕнӕкӕокъухӕр гъӕшӕлӕгъонӕу илӕс кӕс макӕлох. Анахъ дӕгъоу ешӕлӕр командӕхэм спорт шъуашӕхӕр къафӕащӕфых. «Урысӕем им-шӕлоку гъогухӕр» ылоу зытетхӕгъӕ майкӕхӕр ащыгъӕу кӕлӕхӕр баскетбол рагъашӕлӕх.

Тренерӕу С. Трахъор япашӕу Щынджы ибаскетболистхӕр Краснодар щызӕхӕрӕр кӕуах зӕнӕкӕокъухэм ахӕлӕжӕшӕтхы. Мыекӕуапӕр Щынджыер ябаскетбол командӕхӕр зыздӕшӕлӕхэм, нӕпӕ-еплӕ сурӕтхӕр атырахыгъӕх, спортм зӕфӕшӕгъӕ ныбжыкӕлӕхӕр нӕ-луас зӕфӕхъугъӕх.

Гъӕхъагъӕ зышӕыгъӕ баскетболистхэм къоджӕ физкультурникхӕр акӕырӕплых, щыс зытырахыхӕрӕр упчӕжӕгъу ашӕи.

Сурӕтым итхӕр: **Мыекӕуапӕр Щынджыер ябаскетбол коман-дӕхӕу хӕгъӕгу зӕнӕкӕокъуӕм ахӕла-жӕхӕрӕр.**

Нӕкӕубгъом итхӕр
зыгъӕхъазырыгъӕр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Адыгӕ республикӕ институтӕу гуманитар ушӕтынхэм апылӕм гухӕкӕшхо щыхъоу макӕ къегъӕлӕу институтым инаучнӕ ӕфӕшӕлӕщыгъӕу Лы-хӕс Беназик Хысӕ ыкӕор зӕрӕщымылӕжымыкӕлӕ. Институтым иӕфӕшӕлӕхӕр щымылӕжымы илахылхэм афӕтхъаусыхъх.

Зӕхъышагъӕхӕр:
Адыгӕ Республикӕм
и Къӕралыгъо
Совет — Хасӕр,
иминистрӕхэм
я Кабинет

Къыдзыгъӕкӕырӕ:
Адыгӕ Республикӕм
лӕпкӕ ӕфӕхэмкӕлӕ,
ӕкӕыб къӕралхэм
ащыпсӕурӕ тилӕп-
кӕгъӕххэм адырялӕ
зӕпхыныгъӕхэмкӕлӕ
ыкӕи къӕбар жъу-
гъӕм иамалхэмкӕлӕ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскӕр, 236

Редактор
шӕхъӕлӕр

ДӕРБӕ
ТИМУР

Редакциер
зыдӕшӕлӕр:
385000,
кӕ. Мыекӕуапӕ,
ур. Первомайскӕр,
197.

Телефонхӕр:
приемнӕр:
52-16-79,

редактор шӕхъӕлӕм
иапӕр
гуадзӕр:
52-49-44,

редактор гуадзӕр-
пшӕдӕкӕжы зы-
хыырӕ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъӕр:

Урысӕе Федерацием
хъутын ӕфӕхэмкӕлӕ,
телерадиокъӕтын-
хэмкӕлӕ ыкӕи зӕлӕ-
лӕсыкӕлӕ амалхэмкӕлӕ
и Министерствӕ
и Темыр-Кавказ
чыпӕлӕ гъӕлоры-
шӕлӕл, зӕраушыхъа-
тыгъӕ номерыр
ПИ №10-3892

Гъӕзетым къыхиу-
тыхӕрӕм мышып-
кӕагъӕу къахӕф-
хӕрӕмкӕлӕ къӕзыт-
хыгъӕхэм пшӕдӕ-
кӕжы ахы. Къа-
тхӕхӕрӕмрӕ гъӕзе-
тым щылажӕхӕр-
рӕмрӕ яеплӕыкӕлӕ
зӕтемыфӕн ылӕ-
кӕышт. Гъӕзет-
еджӕхэм къыт-
фӕгъӕхыырӕ тхы-
гъӕхӕр зӕхӕтфы-
хӕрӕп ыкӕи къӕ-
зытхыгъӕхэм
алӕкӕдӕгъӕхъа-
жыыхӕрӕп.

Зыщыхаутырӕ
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыекӕуапӕ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчъагъӕр
6411
Индексхӕр
52161
52162
Зак. 718

Хъутынм
узщыкӕлӕтхӕнӕу щыт
уахъӕр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкӕлӕтхӕгъӕх
уахъӕр
Сыхъатыр 18.00

